

FRÅGOR FÖR DAGEN

Data-tjänst för forskare

Genom övergång till databehandling har det för statistiska centralbyrån yppat sig nya möjligheter att göra statistik av skilda slag tillgänglig för en vidgad krets av vetenskapsmän och andra intresserade. En sådan möjlighet, som gäller befolkningsstatistiken, går ut på att låta maskinerna skriva ut förteckningar över samtliga under ett år avlidna personer. Centralbyrån har efter ett förslag av professor Carl-Erik Quensel tagit fasta på denna möjlighet och sammanställt sådana listor med

hopp om att de skall bli till nytta för forskning av skilda slag.

Tillsvidare har listor för åren 1961—1964 framställts. Under förutsättning att de visar sig bli efterfrågade av forskare är det centralbyråns avsikt att fortsätta därmed för kommande år.

Listorna har framställts i fyra exemplar med placering vid Kungl. biblioteket i Stockholm samt vid universitetsbiblioteken i Lund och Göteborg. Att även Kungl. biblioteket tagits med,

sammanhänger med att där finns en telexanläggning.

Listorna är ordnade efter folkbokföringsnummer. För den som känner en persons nummer är det lätt att finna denne. Känner man endast hans födelsedatum, kan man efter något letande nå samma resultat. Listorna upptar inga namn men däremot åtskilliga andra uppgifter, bl.a. om vilka dödsorsaker som antecknats på dödsbeviset. Det bör påpekas att sekretesslagens bestämmelser gäller för detta material.

Resistensen ökar mot bekämpningsmedel

För varje vecka som går överhoppas vi med nya bevis på förödande biocidförgiftning i naturen. Ofantliga mängder kvicksilver och Ddt. har spritts utan betänkligheter under decennier. Ännu har inte FN:s jordbruksorgan ägnat sig åt denna sida av saken. Däremot har man registrerat resistensökningen och dess följder. Besvikelser och faror tornar upp sig.

Det gamla antagandet att kraftiga nya bekämpningsmedel skulle komma att ge permanent kontroll av de flesta skadegörare inom jordbruket gäller inte längre. Mot-

ståndskraften är ibland nästan sensationell.

I vissa fall har styrkan och varaktigheten hos de kemiska sammansättningarna hjälpt till att utveckla motståndskraften. Dessa kemikalier — man beräknar deras antal till omkring 200 — som är farmakologiskt aktiva långt utöver deras nytta som bekämpningsmedel, utövar ett ständigt tryck på objekten att utveckla resistens. Motståndet utsträcks ofta, när det väl har utvecklats, även till andra kemiska preparat.

Bevisen är inte fullständiga men tillräckliga för att bekräfta att resistensen håller på att bli ett verkligt hinder för bruket av dessa bekämpningsmedel inom livsmedelsproduktionen. Att bara öka doserna är ingen lösning, det blir för dyrbart och innebär starkt ökade risker för djur och människor.

Den enklaste och så gott som enda direkta lösningen är enligt vetenskapsmännen att använda preparat som inte medför någon sidoresistens, dvs inte utbildar motståndskraft mot mer än ett bekämpningsmedel.

Hårda bud i trafiken

Gifta personer klarar sig mycket bättre i trafiken än fränskilda och ensamstående. Trafikdödligheten är tre gånger större för fränskilda än för gifta, enligt statistiskt material som lades fram vid ett möte i Alexandria nyligen. Trafikexperter från 22 länder, däribland Sverige, hade inbjudits av WHO, för att dryfta det växande trafikproblemet.

Trafikdöden följer samma biologiska och sociologiska lag i alla länder. Det är främst unga män som omkommer. Trafikolyckorna utgör den vanligaste dödsorsaken för åldrarna 15—24 år i alla mo-

toriserade länder. Eftersom preventiva åtgärder i ett land är lika användbara i ett annat, är det nödvändigt att samarbeta internationellt och bedriva forskning gemensamt.

Över 100.000 personer dödas varje år i trafiken. Genom att förbättra första hjälpen och transporten till sjukhus kan man rädda livet på 20 procent, d. v. s. 20.000 personer årligen.

I USA dödades 1962 en person var trettonde minut i trafiken. För varje dödsfall kan man räkna 40 mer eller mindre svårt skadade, enligt brittisk och amerikansk statistik. Förlusterna i form av bortfallna inkomster och mate-

riella skador uppgick i USA till 5.300 miljoner dollar 1958.

Det har gjorts alltför få undersökningar om olycksorsakerna. Alkohol, narkotika, trötthet och brist på uppmärksamhet är några anledningar.

Körkortskontrollen måste bli hårdare och de medicinska kraven skärpas. Det finns för närvarande över 100 miljoner bilar i världen och antalet kommer snabbt att öka. Industrieländerna rapporterar allt högre dödlighets-siffror varje år. Det gäller nu för u-länderna att lära av misstagen och se till att i tid skapa sunda förutsättningar för trafikutvecklingen.

Differentierad vård

Läkarförbundet har i en särskild arbetsgrupp kartlagt de nya vårdformer som uppstått vid eller i avslutning till sjukhusen under de sista åren. Från början har det varit de svåra fallens problem som naturligt framlockat en rad rationaliseringsidéer.

Moderna metoder för teknisk, laboratoriemässig och personell övervakning och noggrannare uppföljning och behandling av olika akuta och krisartade sjukdomsförlopp förutsätter koncentration av resurserna. Så har skett genom tillkomsten av s. k. intensivvårdsavdelningar. Dessa kräver maximal teknisk utrustning och en stor kvalificerad personalstab. Avsevärda diagnostiska och terapeutis-

ka vinster kommer härigenom patienterna tillgodo.

Den stora personalåtgången vid dessa avdelningar har man hoppats kunna kompensera genom motsvarande besparingar på övriga, genom intensivvården avlastade s. k. lättvårdsavdelningar. Fråga är, om detta verkligen sker. "Avlastningen" kan i stället skapa förutsättning för ökad omsättning och därmed bibehållt arbetskvantum vid lättvårdsavdelningarna.

För patienter med långa resvägar har man för övernattnings och några dagars poliklinisk behandling skapat s. k. hotellavdelningar.

Sammanlagt har uppgifter erhållits från 114 sjukhus. 40 % av

dessas har minst en av de tre vårdformerna. Av 57 sjukhus med mer än 250 vårdplatser förekommer differentierad vård vid 39. Ytterligare 14 planerar sådan vård. Sammanlagt redovisades 500 intensivvårdplatser i landet sommaren 1964.

Enbart intensivvårdsavdelning förekom 1964 vid 16 sjukhus, kombinerad med lättvårdsavdelning vid 12 och med hotell vid 4 sjukhus. Enbart lättvårdsavdelning fanns vid 5 och enbart patienthotell vid 5 sjukhus. Det beräknas att antalet intensivvårdsavdelningar och sådana i förening med lättvårdsavdelningar kommer att stiga till ungefär det dubbla före 60-talets slut.

Utdelning år 1966 av anslag från Konung Gustaf V:s 80-årsfond

Till förfogande för utdelning står följande belopp.

1) Från 80-årsfondens forskningsfond omkring 220.000 kronor. Anslag av dessa medel utde-

las för forskning å de invalidiserande folksjukdomarnas områden, i första hand barnförlamning och de reumatiska sjukdomarna.

2) Från Fredrik och Hilda Hag-

ströms fond omkring 10.000 kronor för utforskande av de allergiska sjukdomarnas uppkomst och bekämpande.

3) Från Katri och Herman Ny-

lunds fond omkring 8.000 kronor för forskning på hjärtsjukdomarnas område.

Anslag må utgå oberoende av den plats i Sverige, där den avsedda forskningen kommer att bedrivas, och anslag må även kunna beviljas till understödjande av svenska forskares studier utomlands. Bidrag till tryckningskostnader för vetenskapliga undersökningar beviljas regelmässigt icke ur 80-årsfondens medel.

Ansökan om anslag göres skriftligen hos styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond senast den 31 januari 1966 (adress: Försäkringsdomare F. Broberg, S:t Eriksgatan 79, 5 tr., Stockholm Va). Till ansökan skall fogas:

a) plan över den undersökning för vilken anslag sökes, innehållande jämväl uppgift om tid, då undersökningsarbetet beräknas vara utfört;

b) specificerat kostnadsförslag;

c) i förekommande fall uppgift om den institution, där sökanden ämnar utföra ifrågavarande arbete, ävensom — för den händelse sökanden ej själv förestår institutionen — intyg om tillstånd att där utföra arbetet; samt därest sökanden ej är en erkänd vetenskapsidkare;

d) handlingar — såsom utgivna skrifter, styrkt meritförteckning, intyg av känd vetenskapsman — vilka utvisar, att sökanden äger nöjaktiga förutsättningar för behörig användning av sökt anslag.

Sedan förslag till utdelning av anslag uppgjorts av den i fondens stadgar föreskrivna granskningsnämnden, beslutar fondens styrelse före den 15 maj 1966 angående utdelning av anslag samt om tid och övriga villkor för anslags utbekommande i varje särskilt fall. Under alla omständigheter skall

det åligga anslagstagare att till fondstyrelsen avgiva en redogörelse, som upptager de genom den understödda undersökningen vunnna resultaten. Anslagets slutbetslopp, som ej må sättas lägre än en fjärdedel av hela anslagssumman, får i regel utbetalas endast under förutsättning, att avgiven redogörelse blivit av fondstyrelsen godkänd. Skulle redogörelse, som ovan sägs, ej ha till fondstyrelsen inlämnats ett år efter den tid, då arbetet enligt framlagd plan skall vara utfört, är — därest ej styrelsen på motiverad ansökan därom annorlunda bestämmer — den inestående delen av anslagssumman förverkad.

Används anslag till inköp av instrument, apparatur eller därmed jämförliga föremål, bestämmer fondstyrelsen i varje särskilt fall, huru med sagda föremål efter forskningens avslutande skall förfaras.

Salus vet...

Salus är det bolag, som har den ojämförligt största erfarenheten när det gäller att ordna de blivande läkarnas försäkringsfrågor. Bolagets nära relationer till läkarkåren borgar dessutom för att dess råd är objektiva och gagnar Er på bästa sätt. Tala därför med Salus om alla slag av försäkringar. Salus vet... och delar gärna med sig av sitt vetande. Ring Salus — redan idag!

08/23 00 50 (växel)

eller direkt telefon 08/63 63 91, 63 63 92